

Sygn. akt III USK 544/21

POSTANOWIENIE

Dnia 31 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania T. P. i R. K.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Łodzi
z udziałem A. spółki jawnej w T.
o przeniesienie odpowiedzialności z tytułu zaległych składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 31 sierpnia 2022 r.,
wniosku odwołujących się z dnia 9 sierpnia 2022 r. o wyłączenie Sędziego Sądu
Najwyższego Jarosława Sobutki od rozpoznania sprawy

**wyłącza sędziego Sądu Najwyższego Jarosława Sobutkę od
rozpoznania sprawy III USK [...].**

UZASADNIENIE

Skarżący T. P. oraz R. K., reprezentowani przez adwokata P. K., w dniu 10 sierpnia 2022 r. wnieśli o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Jarosława Sobutki od rozpoznania ich skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 25 lutego 2021 r., którym oddalono apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 25 listopada 2019 r. oddalającego odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Łodzi z dnia 28 czerwca 2018 r., stwierdzających, że skarżący odpowiadają za zobowiązania spółki jawnej A. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (pkt 1), ewentualnie o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego

Jarosława Sobutkę wymogów niezawisłości i bezstronności i wyłączenie go od rozpoznania sprawy z uwagi na niespełnienie tych wymagań (pkt 2) oraz o dołączenie akt osobowych sędziego i dopuszczenie wszystkich dokumentów tam zgromadzonych jako dowód na okoliczność, że sędzia Sądu Najwyższego Jarosław Sobutka nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności (pkt 3).

Wniosek zawarty w punkcie 2 pisma skarżących na podstawie zarządzenia Prezesa Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych został zarejestrowany celem rozpoznania w trybie art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 1904 ze zm.) pod sygn. III PUB 1/22.

W uzasadnieniu wniosku o wyłączenie SSN Jarosława Sobutki skarżący powołali się na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, w której przyjęto, że każdy sędzia Sądu Najwyższego, który uzyskał nominację po dniu 17 stycznia 2018 r. nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Wobec powyższego sąd w składzie, w którym znajduje się SSN Jarosław Sobutka jest sprzeczny z przepisami prawa (art. 379 pkt 4 k.p.c.), co wprost uzasadnia wniosek o jego wyłączenie od orzekania w sprawie III USK 544/21. Powyższe stanowisko potwierdza wyrok Europejskiego Trybunału Praw człowieka w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie SSN Jarosława Sobutki jest zasadny. Po pierwsze, przypomnieć trzeba, że w uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego - Izba Cywilna, Karna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNKW 2000 nr 2, poz. 1 i OSNC 2020 nr 4, poz. 34) przesądzono, że udział osoby powołanej na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), prowadzi w każdym przypadku do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczności

składu tego Sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. Uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 1904 ze zm.), z chwilą jej podjęcia, uzyskała moc zasady prawnej, co powoduje, że każdy skład orzekający, w tym także skład jednoosobowy, jest nią związany. Zatem nie można przyjąć odmiennej interpretacji przepisu wyłożonego w tej uchwale, dopóki nie nastąpi odstępnie o zasady prawnej przez odpowiedni skład Sądu Najwyższego.

Jednocześnie nie ma podstaw do przyjęcia, że skutki wynikające z powołanej uchwały zostały zniwelowane werdyktem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK-A 2020 poz. 61), co w ostatnim czasie wyjaśnił Sąd Najwyższy (zob. szerzej uzasadnienie uchwały z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, LEX nr 3329817). O ile zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego są ostateczne, o tyle przepis ten odnosi się do wszystkich orzeczeń tego organu, w tym także wyroków Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 3 grudnia 2015 r., K 34/15 (OTK-A 2015 nr 11, poz. 185), z dnia 9 marca 2016 r., K 47/15 (LEX nr 2001897), z dnia 11 sierpnia 2016 r., K 39/16 (LEX nr 2086840), z dnia 7 listopada 2016 r., K 44/16 (LEX nr 2146792). Temporalne spojrzenie na skutki powołanych wyżej orzeczeń pozwalają także z perspektywy procesowej dostrzec przeszkody prowadzące do niemożliwości usunięcia uchwały połączonych Izb z porządku prawnego (zob. wyrok ETPCz z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie Xero Flor przeciwko Polsce, skarga nr 4907/18).

Po drugie, oceniając zasadność wniosku nie można stracić z pola widzenia utrwalonego już orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, do którego nawiązują skarżący w uzasadnieniu wniosku (zob. wyroki: z dnia 22 lipca 2021 r., Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga nr 43447/19; z dnia 8 listopada 2021 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skargi nr 49868/19 i 57511/19; z dnia 3 lutego 2022 r., Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga nr 1469/20). W powołanych orzeczeniach przesądzono, że orzekanie przez osoby powołane do Sądu Najwyższego na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. stanowi naruszenie prawa do sądu i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw

Człowieka i Podstawowych Wolności (dalej Konwencja), sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284). Z tego względu orzeczenie wydane z udziałem wadliwie powołanego sędziego stanowi naruszenie prawa do sądu gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w związku z art. 6 ust. 1 Konwencji (por. wyrok Wielkiej Izby ETPCz z dnia 1 grudnia 2020 r., skarga nr 26374/18, Gudmundur Andri Astradsson przeciwko Islandii; wyroki Trybunału Sprawiedliwości UE: z dnia 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18, AK przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa oraz CP i DO przeciwko Sądowi Najwyższemu, EU:C:2019:982; z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, A.B., C.D., E.F., G.H. i I.J. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, EU:C:2021:153, a w jego wykonaniu wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 maja 2021 r., II GOK 2/18, LEX nr 2687377; wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego: z dnia 6 maja 2021 r., II GOK 3/18, LEX nr 3170844; z dnia 11 października 2021 r., II GOK 20/18, LEX nr 3267075; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2021 r., III PSKP 13/21, OSNP 2022 nr 2, poz. 11).

Po trzecie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono stanowiska, że w sytuacji wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu należy podjąć wszelkie środki zapobiegające, a jednym z nich jest instytucja wyłączenia sędziego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 czerwca 2022 r., V KO 43/22, LEX nr 3375645; z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22, LEX nr 3370369; z dnia 28 lipca 2022 r., V KO 69/22, LEX nr 3375652; z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21, LEX nr 3262183). Wypracowanej zasady nie może, z przyczyn już wyżej omówionych, znosić wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 stycznia 2022 r., P 10/19 (OTK-A 2022, poz. 14). Natomiast naruszenie opisanych wyżej standardów może doprowadzić do odpowiedzialności odszkodowawczej Państwa (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 377/22, OSNK 2022 nr 6, poz. 22), a tego typu konsekwencji należy unikać, licząc jednocześnie, że racjonalny ustawodawca konwaliduje w końcu ułomny mechanizm, skoro procedura nominacyjna, wykazująca nadmierny wpływ władzy

ustawodawczej i wykonawczej na powoływanie sędziów, jest ze swej strony niezgodna z art. 6 ust. 1 Konwencji, a przepis ten stanowi o prawie do sprawiedliwego i publicznego rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą. W tym sektorze terminologicznym nie ma sporu także między art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 47 Karty Praw Podstawowych UE, skoro w tych przepisach jest mowa o niezawisłym i bezstronnym sądzie. Stąd wynika obowiązek ukształtowania składu sądu nie tylko w myśl prawa krajowego, lecz równocześnie w zgodzie ze standardem skutecznej ochrony sądowej, jaki wynika z Konwencji i prawa UE (doktryna *acte éclairé*). W tym ostatnim układzie oczywiście Unia Europejska nie ma kompetencji do samodzielnego kształtowania (narzucania) organizacji sądownictwa (zresztą nie o to tu chodzi), ale ma uprawnienie do oceny, czy sposób realizacji przez państwo jego suwerennej kompetencji odpowiada standardom unijnym (zob. D. Miąsik: System Prawa Unii Europejskiej, Tom 2 - Zasady i prawa podstawowe, C.H.BECK, Warszawa 2022, s. 478-479 i tam podana literatura).

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 49 § 1 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 4 k.p.c.).

[as]